

Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitimle İlgili Düşünce ve Deneyimleri*

Gülcan Çetin¹, Özge Çakır²

¹ Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Biyoloji Eğitimi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye, gctin@balikesir.edu.tr, ORCID: [0000-0002-1185-5907](https://orcid.org/0000-0002-1185-5907)

² Menderes Fatma-Ramazan Büküşoğlu Anadolu Lisesi, İzmir, Türkiye, ozgecakirbiology@gmail.com, ORCID: [0000-0002-7949-364X](https://orcid.org/0000-0002-7949-364X)

Sorumlu Yazar: Gülcan Çetin

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Kaynak Gösterimi: Çetin, G. & Çakır, Ö. (2024). Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin acil uzaktan eğitimle ilgili düşünce ve deneyimleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 20(1), 49-64. <https://doi.org/10.17244/eku.1276628>

Etik Not: Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu çalışma için Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 24.03.2021, Sayı: 52899066/302.08.01/22100).

* Bu çalışmanın bir bölümü, International Conference on Educational Technology and Online Learning (ICETOL), Ören, Burhaniye, Balıkesir, Turkey (23-26 Temmuz 2022)'de sözlü sunum olarak sunulmuştur.

Teachers' Experiences About Emergency Distance Education During the Covid-19 Pandemic *

Gülcan Çetin¹, Özge Çakır²

¹ Department of Mathematics and Science Education, Biology Education, Necatibey Faculty of Education, Balıkesir University, Balıkesir, Türkiye, gctin@balikesir.edu.tr, ORCID: [0000-0002-1185-5907](https://orcid.org/0000-0002-1185-5907)

² Menderes Fatma-Ramazan Büküşoğlu Anatolian High School, İzmir, Türkiye, ozgecakirbiology@gmail.com, ORCID: [0000-0002-7949-364X](https://orcid.org/0000-0002-7949-364X)

Corresponding Author: Gülcan Çetin

Article Type: Research Article

To Cite This Article: Çetin, G. & Çakır, Ö. (2024). Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin acil uzaktan eğitimle ilgili düşünce ve deneyimleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 20(1), 49-64. <https://doi.org/10.17244/eku.1276628>

Ethical Note: Research and publication ethics were complied with. Ethical approval was received for this research from the Social and Humanities Ethics Committee of Balıkesir University (Date: 23.12.2021, Number: 52899066/302.08.01/22100).

* A part of this study was presented as an oral presentation at the International Conference on Educational Technology and Online Learning (ICETOL), Ören, Burhaniye, Balıkesir, Turkey (23-26 July 2022).

Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitimle İlgili Düşünce ve Deneyimleri*

Gülcan Çetin¹, Özge Çakır²

¹ Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Biyoloji Eğitimi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye, gctetin@balikesir.edu.tr, ORCID: [0000-0002-1185-5907](https://orcid.org/0000-0002-1185-5907)

² Menderes Fatma-Ramazan Büküşoğlu Anadolu Lisesi, İzmir, Türkiye, ozgecakirbiology@gmail.com, ORCID: [0000-0002-7949-364X](https://orcid.org/0000-0002-7949-364X)

Öz

Çalışmanın amacı, Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin acil uzaktan eğitimle ilgili düşünce ve deneyimlerini belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İzmir’de bir Anadolu lisesinde görev yapan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Öğretmenlerle birebir görüşmeler Zoom uygulamasında gerçekleştirilmiştir. Veri analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, öğretmenlerin düz anlatım, soru-cevap ve ev ödevi vererek sunuş yoluyla öğretim yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders öncesi, ders sırası ve ders sonrasında çeşitli videolar, testler ve konu anlatım sunularını paylaştıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğu paylaştıkları içerikleri yeterli bulmuştur. Öğretmenlerin bir kısmı ise, EBA’da sınırlı sayıda test ve etkinlik bulunması ve bunların da bilişsel olarak üst düzeyde olmaması gibi nedenlerle içerikleri yetersiz bulmuşlardır. Öğrenmelerin bazıları öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirebildiklerini, yarısı kısmen değerlendirebildiklerini ve çok az bir kısmı ise değerlendiremediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler ölçme ve değerlendirmeyi; soru-cevap, ödev ve Google formlar aracılığıyla yapmışlardır. Öğretmenler eğitim-öğretimin gerçekleşmesi, derste materyal kullanılması, zaman tasarrufu, sağlığın korunması bakımından acil uzaktan eğitimin olumlu yönlerine dikkat çekerken, bu süreçte eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar, iletişim eksikliği, öğrenci ve öğretmen motivasyonu, teknolojik sorunlar, sağlığın korunmasına ilişkin riskler açısından ise acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine değinmişlerdir. Öğretmenler; teknolojik alt yapının sağlanması ve öğrenci kameralarının açılması konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmenler MEB’in öğrencilere online sınav yapmasını ve okulun öğrencilerle çevrimiçi sosyal etkinlikler gerçekleştirilmesini de beklemektedirler.

Makale Bilgisi

Anahtar Kelimeler: Acil uzaktan eğitim, covid-19 salgını, olgubilim, öğretmen, ortaöğretim

Makale Geçmişi:

Geliş: 4 Nisan 2023
Düzeltilme: 18 Mart 2024
Kabul: 1 Nisan 2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Teachers’ Experiences About Emergency Distance Education During the Covid-19 Pandemic*

Abstract

The aim of this study was to determine the teachers’ views and experiences about emergency distance education during the Covid-19 pandemic. The research was conducted with the phenomenology design, which was one of the qualitative research methods. The study sample consisted of 18 teachers working in an Anatolian High School in İzmir in the 2020-2021 academic year. Data were collected by a semi-structured interview and the interviews were conducted one-on-one with teachers on the Zoom application. Content analysis method was used for data analysis. According to the results of the study, the teachers used presentation method by using lecturing, asking questions, and giving homework during the emergency distance education. The teachers shared some documents before, during and after the courses, and these documents were various videos, tests, and presentations. While most of the teachers found the documents shared sufficient, some of them found them insufficient due to the

Article Info

Keywords: Emergency distance education, Covid-19 pandemic, phenomenology, teacher, secondary education

Article History:

Received: 4 April 2023
Revised: 18 March 2024
Accepted: 11 April 2024

İletişim/Contact: gctetin@balikesir.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.17244/eku.1276628>

* Bu çalışmanın bir bölümü, *International Conference on Educational Technology and Online Learning (ICETOL)*, Ören, Burhaniye, Balıkesir, Turkey (23-26 Temmuz 2022)’de sözlü sunum olarak sunulmuştur.

limited number of tests and activities in Education Informatics Network including not high cognitive level. While some of the teachers stated that they measured their students' learnings, half of them mentioned that they partially measured and a very few of them stated that they did not measure their learnings. The teachers done the assessment by question-answer techniques, homework, and Google forms. The teachers mentioned the positive aspects of emergency distance education indicating that they could perform training, use materials in the course, save time, and to be able to protect people health. They also mentioned about the negative aspects of emergency distance education such as difficulties experienced during training, negative effects on student and teacher motivation, lack of communication, technological problems, and risks related to psychological health protection. The teachers suggested that the technological infrastructure should be provided for the emergency distance education and the students should open their cameras. Teachers advised that the Ministry of National Education could perform online exams for the students and the school's management should conduct online social activities for the students.

Article Type: Research Article

Extended Summary

Introduction

During the Covid-19 pandemic, many countries decided to close schools and continue education through emergency distance education to prevent the spread of the pandemic (OECD, 2020). Emergency distance education started in Turkey on the 23 of March 2020 (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2020). Thus, most of the students and teachers encountered a learning and teaching process that they had never experienced before. The aim of this study was to determine the opinions of the teachers about the emergency distance education activities they carried out during the Covid-19 pandemic. It was aimed to contribute to the people in the decision-making mechanism and to the program developers in the process of developing emergency distance education activities. For this purpose, answers were sought to the following sub-problems:

1. What were the teaching methods and techniques used by the teachers in the emergency distance education during the Covid-19 pandemic?
2. What were the documents shared by the teachers in the emergency distance education during the Covid-19 pandemic?
3. What were the assessment and evaluation methods used by the teachers in the emergency distance education during the Covid-19 pandemic?
4. What were the teachers' views about positive and negative aspects of the emergency distance education during the Covid-19 pandemic?
5. What were the problems faced by the teachers in the emergency distance education during the Covid-19 pandemic and what were their suggestions?

Method

The study was conducted with the phenomenology design, which was one of the qualitative research methods. The study group consisted of 18 teachers selected among 25 teachers working in an Anatolian School in İzmir in the 2020-2021 academic year. In the study a semi-structured interview form prepared by the researchers was used as a data collection tool. The questions in the interview form were prepared in draft form in accordance with the purpose of the study. Two academicians were consulted for expert opinion. After receiving expert opinions, the semi-structured interview form consisted of the demographic information part and the second part, which included 6 open-ended questions about the teachers' experiences about emergency distance education. The interviews were conducted one-on-one with teachers on the Zoom application. Content analysis technique was used in the analysis of the data. The codes were classified under some categories and themes. The formula developed by Miles and Huberman (1994) was used for the reliability of the research and the reliability coefficient was found to be 0.98.

Results

Regarding the methods and techniques used in the emergency distance education, the teachers taught by presentation and they used lecture, question-answer technique, and homework. The teachers carried out their lessons in the emergency distance education process by using different tools and many online platforms where they could reach students. The documents shared in the emergency distance education activities appeared as various lecture presentations, tests, and videos. It was determined that while 12 of the teachers found the documents, they shared in the lessons sufficient, 6 of them found the documents insufficient due to the limited number of tests and activities in Education Informatics Network (EIN) and the documents not being cognitively at a high level. In the study, the importance of enriching EIN documents especially in areas such as arts, physical education and creating a high-level learning environment that included all kinds of activities about foreign languages such as English with a platform like EIN was revealed and the necessity of increasing the number of tests in EIN in all branches was determined.

6 of the teachers said that they could evaluate the students, 9 of them said that they made a partial evaluation and 3 of them said that they could not evaluate the students. It was observed that the negative aspects of emergency distance education were slightly more than the positive aspects of emergency distance education. The positive aspects of emergency distance education were that the students were able to attend the online classes, the use of materials in the course, time saving and health protection factors. The teachers mentioned the problems they encountered in emergency distance education as technological problems, problems related to student and teacher motivation and troubles related to training. 2 teachers suggested that students' cameras could be turned on.

While some of the teachers advocated face-to-face education, some of them mentioned that emergency distance education and hybrid education can be beneficial. One of the remarkable results of the study was that

because of the earthquake that occurred in İzmir during the pandemic, some of the teachers reported that their students had problems in adapting to the courses after the earthquake.

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün verdiği bilgilere göre, Covid-19 aslında SARS-CoV-2 denilen yeni bir virüs türüdür (WHO, 2020). DSÖ'nün raporlarına göre, bu virüsle ilgili DSÖ'nün ilk bilgileri 31 Aralık 2019 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'nin Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde virüse bağlı pnömoni vakalarının olduğu raporunu takiben edildiği görülmüştür. Covid-19, Ortadoğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi hastalıklara neden olan korona virüslerin bulunduğu bir ailede yer almaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2020). DSÖ başkanı; Covid-19 kodlamasının açılımını "korona" için "CO", "virüs" için "VI", "hastalık" için "D" şeklinde tanımlamıştır (TÜBA, 2020). DSÖ; Covid-19 için 30 Ocak 2020 tarihinde "uluslararası kamu sağlığı acil durumu", 11 Mart 2020 tarihinde küresel salgın (pandemi) ilan etmiştir (WHO, 2020). Ülkemizde de ilk Covid-19 vakası 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (Sağlık Bakanlığı, 2020).

Küresel salgının yayılmasını önlemek amacıyla ülkeler, DSÖ'nün de önerileri ile çeşitli alanlarda sınırlamalar ve yasaklar getirmişlerdir. Bu alanlardan birisi de eğitimidir. Birçok ülke okulların kapatılmasına ve acil uzaktan eğitim aracılığıyla eğitim-öğretimin devam etmesine karar vermiştir (OECD, 2020). Türkiye'de de 16 Mart tarihinde ilk ve ortaöğretime bir hafta ara verilmiş, 23 Mart 2020 tarihinden itibaren ise acil uzaktan eğitime geçilmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2020). Böylece, eğitimde büyük çaplı bir dönüşümün başlamasına neden olunmuştur. Öğrenciler ve öğretmenlerin çoğu daha önce hiç yaşamadıkları bir öğrenme-öğretme süreci ile karşılaşmışlardır.

UNESCO'nun yayınladığı rapor, ülkelerin acil uzaktan eğitim uygulamalarının küresel salgın sürecinde değiştiğini bize göstermektedir (UNESCO, 2020). Buna göre, imkanı sınırlı olan ülkeler bu süreci radyo ve TV yayınları, basılı materyallerin dağıtımı ile gerçekleştirmişler, diğer ülkeler ise acil uzaktan eğitim yöntemlerini öğretmen ve öğrencinin çevrimiçi birlikteliğini sağlayacak şekilde gerçekleştirmişlerdir. Acil uzaktan eğitim yöntemlerine erişim ise yüksek gelir düzeyine sahip ülkelerde %80-85'e kadar çıkarken, diğer ülkelerde %50'nin altında kalmıştır. Küresel salgın sürecinde Türkiye çevrimiçi öğrenme ortamlarını kullanan ülkelere biri olmuştur. Bu süreçte; TRT-EBA TV aracılığıyla ders anlatım videoları yayınlanmış, ayrıca EBA üzerinden canlı derslerin ülkedeki her bir okulun öğretmenine okul idarecileri tarafından tanımlanması sağlanarak, öğrenci ve öğretmenin dijital ortamlarda eğitim-öğretim faaliyetini devam ettirmesi amaçlanmıştır (MEB, 2020).

Aksoy, Bozkurt ve Kurşun (2021) yükseköğretim öğrencilerinin koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algılarını inceledikleri çalışmalarında; bu sürecin okulöncesinden doktora düzeyine kadar tüm kademeleri içine aldığını belirtmektedirler. Öğrenciler; uzaktan eğitimi bir yandan zaman ve mekandan bağımsız olarak öğrenme için esneklik sağladığını, diğer yandan etkileşim ve etkili olma açısından öğretimde yeterli olmayacağını düşünmektedirler. Ives ve Cazan (2024)'te yaptıkları çalışmayı, ABD'deki 11 üniversiteden 484 öğrenci ve Romanya'daki beş üniversiteden 410 öğrenci ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonuçları, çevrimiçi eğitime geçişle beraber sınavlarda kopya çekme oranının arttığı, intihal ve ödevlerde kopya çekmenin de artmış olabileceğini rapor etmektedir. Pregowska vd. (2021) çalışmalarında; 1926-2021'e kadar yayımlanmış 100'ün üzerinde uzaktan eğitim konulu çalışma analiz edilmiş ve uzaktan eğitimin bilgisayarların keşfinden çok daha öncesine dayandığı ve uzaktan eğitimin önce posta, radyo, televizyon gibi araçlarla, en son bilgisayarlar ile yapıldığı ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; uzaktan eğitimin çeşitli materyallere erişim, istenilen yer ve zamanda eğitim gibi farklı avantajları olsa da öğretmen ve öğrencinin yüz yüze iletişim kurmasının yerinin eğitimde göz ardı edilemeyecek bir unsur olduğu belirtilmiştir.

Li ve Yu (2022) çalışmasında; 21 çalışmayı analiz etmiştir. Çalışmada, öğretmenlerin Covid-19 pandemisindeki rolü, tatmini ve dijital okuryazarlıkları ile ilgili olarak, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin daha fazla görev üstlenmesinin onların mesleki tatmin duygularında azalmaya neden olduğu ancak yüksek eğitim düzeylerinde uzaktan eğitimin öğrencilerin bilişsel düzeylerini akademik anlamda olumlu etkilediği sonucu açığa çıkmıştır.

Demir ve Özdaş (2020) çalışmalarında; Türkiye'deki farklı ilkokullarda görev yapan öğretmenler Covid-19 sürecinde yapılan uzaktan eğitimle ilgili olarak öğrenci ve öğretmenlere uzaktan eğitim alt yapısının sunulmasını istemişler ve bu durumda derse katılımın zorunlu hale getirilmesinin yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bakioğlu ve Çevik (2020) Türkiye'nin farklı bölgelerindeki ortaokullarda görev yapan fen bilimleri öğretmenleri ile yaptıkları çalışmaları sonucunda, öğretmenlerin çoğunun uzaktan eğitim sürecinde kaygı yaşadığını, mesleki anlamda kendilerini mutlu hissetmediklerini, ilaveten bu süreçte kendilerini geliştirme fırsatı bulduklarını rapor etmişlerdir.

Türker ve Dündar (2020) küresel salgın sürecinde EBA üzerinden gerçekleştirilen eğitimleri çevrim içi formlar aracılığıyla lise öğretmenlerinin değerlendirmesini sağlamışlardır. Söz konusu çalışmada; EBA içeriklerinin her branş açısından zenginleştirilmesi gerektiği vurgulanarak EBA'ya erişimdeki alt yapı eksiklerine dikkat çekilmiş ve öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili eğitimler almalarının yararlı olacağı belirtilmiştir. Koçoğlu ve Tekdal (2020) çalışmalarında; Türkiye'de ilk ve ortaöğretimde görev yapan farklı branşlardaki öğretmenler Covid-19

sürecinde uzaktan eğitimin etkileşimli araçlar kullanılarak öğrenci merkezli bir şekilde yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Başaran vd. (2020) tarafından yapılan başka bir çalışmada; küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin etkililiği, Gaziantep’te bir devlet okulundaki öğrenci, öğretmen ve velilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle araştırılmıştır. Bu bağlamda uzaktan eğitimdeki alt yapıya ilişkin sorunların giderilerek fırsat eşitliğinin herkese sağlanması gerektiği ve öğrenci-öğretmen-veli etkileşiminin artırılmasının önemi bildirilmiştir. Bakırcı vd. (2021) yaptığı çalışmada ise, Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki bir ilde görev yapan fen bilgisi öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış ve çalışmada öğretmenler bazı öğrencilerinin teknolojiye erişimlerinin kısıtlı olduğunu ve bu nedenle derse katılamadıklarını, bazılarının ev ortamlarının uygun olmaması nedeni ile evde onlar için uygun bir çalışma alanı oluşmadığını, bunun da öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Acar vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada ise, farklı branşlardan öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda küresel salgın döneminde teknolojik araçlardan daha fazla yararlanmak için öğretmenlerin kendilerini geliştirdikleri ve böylece öğrenmenin daha etkili bir şekilde gerçekleştiği bildirilmiştir.

Öte yandan Faridah vd. (2021) çalışmalarında; dünya çapında çevrimiçi dergilerde yayınlanan Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitim konulu çeşitli makaleler ilköğretim, ortaöğretim, mesleki eğitim ve özel eğitim başlıklarında analiz edilmiştir. Makalede; tüm öğretmenlerin her bir başlıkla ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik farklı stratejiler geliştirerek bu sorunların üstesinden geldikleri ve en verimli şekilde pandemi döneminde uzaktan eğitim faaliyetlerini sürdürdükleri açığa çıkmıştır.

Covid-19 küresel salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili alan yazın incelendiğinde, lise düzeyindeki öğretmenlerin bu süreci sadece EBA odaklı değil aynı zamanda acil uzaktan eğitimin diğer bileşenlerini de gözetenek değerlendirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Mevcut çalışma ile öğretmenlerin acil uzaktan eğitim deneyimlerinin belirlenmesi program geliştiricilere, karar mekanizmasında yer alan kişilere ve alan yazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Çalışmanın amacı, Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin acil uzaktan eğitim ile ilgili düşünce ve deneyimlerini belirlemektir. Bu amaçla ilgili olarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır: Covid 19 salgını sürecinde;

1. öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir?
2. öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde paylaştıkları içerikler nelerdir?
3. öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde kullandıkları ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir?
4. öğretmenlerin acil uzaktan eğitimle ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri nelerdir?
5. öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüştür. “Olgubilim, kişilerin farklı olay veya durumları kendi bakış açısına göre deneyimlemesi ile ilgili, özellikle sağlık ve psikoloji alanında sıklıkla kullanılan bir araştırma yöntemidir” (Cropley, 2002, s.140). Olgubilim çalışmalarında sadece tanımlamalar değil, aynı zamanda araştırmacıların yorumları da bulunmaktadır, çünkü bu tip çalışmalarda yarı yapılandırılmış görüşmeler, günlükler, mektuplar gibi anlatılar kullanılır ve bu deneyimlerin araştırmacı tarafından değerlendirilip yorumlanması gerekir (Creswell vd., 2007).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, farklı branşlardan öğretmenler dahil edilerek veri zenginliği elde edilmek istenmiştir. Bu amaçla, bu çalışmanın grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İzmir’de 25 öğretmenin görev yaptığı bir Anadolu Lisesi’ndeki 18 öğretmenden oluşmuştur. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Çalışmaya dahil edilecek öğretmenler branşlara göre belirlenmiştir. Böylece, bu okuldaki her branştan en az bir öğretmenin çalışmada yer alması sağlanarak, öğretmen sayısı fazla olan İngilizce, Türk dili ve edebiyatı ve matematik branşlarından birden fazla öğretmen çalışmaya dahil edilmiştir. “Amaçlı örnekleme, olguları anlamak ve bunların arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için tercih edilen bir örnekleme yaklaşımıdır” (Büyüköztürk vd., 2008, s.93). Araştırmaya, 13 kadın ve 5 erkek katılmıştır. Öğretmenlerin hizmet yıllarının daha çok 21-25 yıl arası ile 26 yıl ve üzerinde olduğu ve branşlarının ise en çok İngilizce (3 kişi) olduğu gözlenmiştir. Diğer branşlarda kişi dağılımı şöyledir: Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik (2’şer kişi), Biyoloji, Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Fizik, Görsel Sanatlar, Kimya, Beden Eğitimi, Müzik, Rehberlik, Tarih (1’er kişi).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, derinlemesine bir analiz için uygun bir veri toplama aracıdır (Büyüköztürk vd., 2008). Görüşme formundaki sorular, çalışmanın amacına uygun olarak taslak şeklinde hazırlanmış ve formun uygunluğu için biri lisans ve diğeri yüksek lisans mezunu iki öğretmenle ön görüşmeler yapılmıştır. İki öğretmen görüşüne göre, soruların son hali verilmiştir. Daha sonra, ayrıca, forma ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü için biri eğitim bilimleri alanında çalışan iki akademisyene başvurulmuştur. Çalışmada form üzerinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Uzman görüşlerinin alınmasından sonra, yarı yapılandırılmış görüşme formu demografik bilgiler kısmı ve acil uzaktan eğitim deneyimleri hakkında 6 açık uçlu sorunun bulunduğu ikinci kısımdan oluşmuştur. Ancak çalışmada pilot çalışma için benzer bir okulda çalışan farklı öğretmenlerle görüşme yapılmamıştır. Çalışmada verilerin toplanması için gerekli izinler alındıktan sonra, ikinci araştırmacı Zoom uygulaması üzerinden çalıştığı okulda 18 öğretmenle bire bir görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yapılan görüşmeler öğretmenlerin izni ile kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. “İçerik analizi, tarafsız bir şekilde içeriğin kodlanarak kategorize edilmesi ile içeriğin anlamlandırılmasını sağlayan sistematik bir tekniktir” (Büyüköztürk vd., 2008, s.259). Araştırmada; öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdiği cevaplar ses kayıtlarının dinlenmesi ile transkript edilmiştir. Sorulara verilen cevaplar; kod, kategori ve tema şeklinde sınıflandırılmıştır. Daha sonra, bunlara ilişkin tablolar oluşturulmuştur. Araştırmada öğretmenlerin isimleri kullanılmamış Ö1, Ö2 şeklinde kodlama kullanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formül [Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100] kullanılmıştır. Buna göre, makalede yer alan iki araştırmacı güvenirlilik katsayısını hesaplamış ve sonuçta bu katsayı 0,98 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, 0,90’ın üzerinde çıktığı için nitel araştırmalardaki genel kabule göre çalışma sonuçlarının güvenilir olduğu söylenebilir.

Bu çalışma için Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan etik onay alınmıştır (Tarih: 24.03.2021, Sayı: 52899066/302.08.01/22100).

Bulgular

Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Acil uzaktan eğitimde öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikler

Tema	Kategori	Kod	f		
Sunuş yoluyla öğretim yöntemi	Düz anlatım	MEB ders kitabı	8		
		Sunum	6		
		Görsel, Facebook görselleri	5		
		Video, YouTube	5		
		Word, Pdf, Belge	3		
		EBA	1		
		Dijital tepegöz	1		
		WhatsApp	1		
		Soru-cevap tekniği		Çeşitli kaynaklar	8
				Web 2.0 araçlar	3
Grafik tablet	2				
Ev ödevi		EBA	6		
		WhatsApp	3		
		Teams	2		

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin Covid-19 salgını süresince acil uzaktan eğitimde sunuş yoluyla öğretim yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir. Sunuş yöntemiyle öğretim yöntemi teması, üç kategoriye ayrılmıştır: Düz anlatım, soru-cevap tekniği ve ev ödevi. Öğretmenlerin sunuş yöntemi esnasında en çok düz anlatım yolunu kullandıkları ve bunu yaparken de en çok MEB ders kitabı, sunum, görsel, Facebook görselleri, video, YouTube, Word, pdf ve belge kullandıkları belirlenmiştir. Ardından öğretmenlerin soru-cevap tekniğini kullandıkları, burada da en çok çeşitli kaynaklardan (isim belirtmeden) yararlandıkları gözlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin en çok EBA ve WhatsApp üzerinden ev ödevi gönderdiklerini tespit edilmiştir.

Kodlar: MEB ders kitabı, Görsel, Facebook görselleri, Video, EBA, WhatsApp, Teams:

Ö4 (Felsefe): “Okul olarak Teams’i kullanıyoruz, EBA’da derli toplu bir ders programı olamayacaktı çünkü, o nedenle şanslıyız. Derslerde Facebook’ta ve sosyal medyada hazırlanan, her bir ünite için görsel ve renkli 3 boyutlu paylaşımlar var, onları kullanıyorum. Sonra çocuklardan konu geldikçe görüşlerini alıyorum. ‘Şu an beni dinleyenler el kaldırsın’ diyerek tuşa bastırıyorum, orada olmayanları yakalayabiliyorum. Bir de yüz yüze eğitimde de kullandığım videolar var onlardan da faydalanıyorum. Ayrıca, öğrencilere okumaları için bir kitap listesi veriyorum, bunu yüz yüze eğitimde de yapıyordum. Kitabın özetini çıkarmasını, ardından kitapla ilgili düşüncelerini yazmasını istiyorum. Sonra da kitapta değiştirmek istediğiniz yer var mı diyorum ve kitaba orijinal bir başlık koymalarını istiyorum. WhatsApp’tan bana dönüş yapıyorlar. Böylece bir performans notu vermiş olacağım. Ayrıca, Teams’e günlük bir paylaşım yüklüyorum ve derse katılan öğrenci bundan faydalanmış oluyor. Genel gruba yazmıyorum ki sadece katılan öğrenci faydalansın.”

Kodlar: MEB ders kitabı, Sunum, pdf, EBA, Teams:

Ö15 (İngilizce): “Mart döneminde acemiydik. EBA’dan bile bağlanamadık. Eylül’den sonra profesyonelleştik. Sunum kullandım, Jeopardy çok oynadım. Öğrenciler zevk alsınlar, dersten korkmasınlar, beni benimsesinler istedim. 9. Sınıflar bende çünkü. Sıfırdan aldık zaten. Sürekli test çözmüşler ve telaffuzu unutmuşlar. Değişik kaynaklardan PowerPoint sunumlar hazırladım. Bunların en verimli olduğunu düşünüyorum. Beni çok yordu tabii, 4-5 saatimi aldı. Bununla ilgili bir seminere de katılmıştım. Onların sevdiği karakterler, ergenlerin sevdiği şarkıcılar, dizi-film karakterlerini cümlelerimin içine alıyorum. Mesela, onların dikkatini çekecek bir basketbol oyuncusunun resmini, ismini koyuyorum. Bunları çalışma kağıdına da dönüştürdüm aslında. Biz devletin kitabını da kullanıyoruz. Sunumu çok güzel. Derse onları alırken, lobide müzik dinleterek alıyorum enerjileri yerine gelsin diye. Teams’ten, pdf’lerden faydalanıyorum. Altyapıları olduğunu bildiğim bir konuya onlardan cevap alarak ilerliyorum. Ama onların bilmediği bir konuya ben sunuyorum.”

Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Paylaştıkları İçerikler

Tablo 2. Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Paylaştıkları İçerikler

Tema	Kategori	Kod	f
Dersin tüm aşamalarında	Konu anlatım sunusu	MEB ders kitabı	4
		Öğretmenin hazırladığı ppt	4
		Web siteleri	2
		ogmmateryal.eba.gov.tr	2
		Google formlar	1
	Test	EBA	5
		Öğretmenin hazırladığı testler	4
		Özel yayınlar	3
		Telegram	2
		MEB ders kitabı	1
Video	WhatsApp	1	
	Google formlar	1	
	EBA	4	
	YouTube	2	
	TRT Belgesel	2	

Tablo 2’ye göre, çalışmaya katılan tüm öğretmenlerin Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitimde derslerin tüm aşamalarında içerik paylaştıklarını ve bunlar arasında da en çok MEB ders kitabı ile öğretmenin hazırladığı ppt’yi öğrencilerle paylaştıkları görülmüştür. Öğretmenlerin derslerin tüm aşamalarında test olarak en çok EBA ve öğretmenin hazırladığı testleri paylaştıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin video olarak ise en çok EBA’da bulunan videolardan yararlandıkları gözlenmiştir. Öğretmenlerin derslerin her aşamasında yararlandıkları ve öğrencilerle paylaştıkları içeriklere ilişkin düşüncelerine örnekler aşağıda verilmiştir.

Kodlar: MEB ders kitabı, Özel yayınlar, EBA, YouTube:

Ö5 (Fizik): “EBA testleri gönderiyorum, oradan haftalık sınav yapıyorum. YouTube’dan bilim insanlarının deneylerini izliyoruz. Soru bankalarımızdan soru çözüyoruz. Ders kitabımızdan gidiyorum, ordaki görselleri hikayeleştirerek anlatmaya çalışıyorum, fiziğin yorum kısmı çok önemli çünkü. Sözlü notları için ufak yarışmalar yapıyorum.”

Kodlar: Web siteleri, Google formlar, Telegram, EBA, Öğretmenin hazırladığı ppt:

Ö16 (Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi): “Din Öğretimi Genel Müdürlüğü’nün hazırladığı profesyonel sunular var. EBA’dan da çalışma gönderiyoruz. PowerPoint, görseller, infografikler, etkileşimli etkinlikler kullanıyorum. Google formlar’da hazırladığım sorular var. Bir de Telegram grubumuz var. Öğrenci soru soruyor, ben cevaplıyorum, biri soru sormuş orda öğrenciler mütalaa ediyor, Telegram gruplarında konuşuyoruz.”

Ayrıca, öğretmenlere Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitim etkinliklerinde paylaştığı içeriklerin yeterliliği hakkındaki görüşleri de sorulduğunda; öğretmenlerin 12’si bunu yeterli bulurken, 6’sı da bunu yetersiz bulmuştur:

Ö2 (Kimya): “Yeterli buluyorum. Çünkü tüm soruları karma olarak hazırlayıp gönderiyorum. Öğrenci olsam dersi dinleyip o soruları çözssem bir eksiğim kalmaz.” (Yeterli)

Ö3 (Türk Dili ve Edebiyatı): “Yeterli, YouTube akıllı tahtalarda kapalı olduğu için, çeşitlilik anlamında daha fazla kaynağa ulaşıyoruz. EBA Haber portalını kullanıyordum eTwinning projelerinde. Uzaktan eğitim sayesinde EBA’nın daha çok doküman içerdiğini gördüm.” (Yeterli)

Ö8 (İngilizce): “Lise düzeyinde çok fazla içerik yok EBA’da. Gelişecektir diye düşünüyorum. İngilizce branşı için, EBA Akademik Destek’teki gibi çok fazla test yok.” (Yetersiz)

Ö13 (İngilizce): “Yeterli değil, çünkü onların seviyesine göre daha düşük seviyede.” (Yetersiz)

Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri

Tablo 3. Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri

Alt Tema	Kategori	Kod	f
Ölçme- değerlendirme	Değerlendirebiliyorum.	Soru-cevap	3
		Soru-cevap ve ödev	2
		Google formlar	1
	Kısmen Değerlendirebiliyorum.	Soru-cevap	7
		Ödev	1
		Soru-cevap ve ödev	1
		Değerlendiremiyorum.	Değerlendirme yok.
			6
			9
			3

Tablo 3’te görüldüğü gibi, acil uzaktan eğitimde öğretmenlerin 6’sı öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirebildiklerini, 9’u kısmen değerlendirebildiklerini ve 3’ü değerlendiremediklerini söylemişlerdir. Değerlendirebiliyorum kategorisinde soru-cevap, soru-cevap ve ödev, Google formlar bulunurken, kısmen değerlendirebiliyorum kategorisinde ise, soru-cevap, ödev, soru-cevap ve ödev bulunmaktadır. Bunlara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

Kategori: Değerlendirebiliyorum:

Ö4 (Felsefe): “Sorduğum zaman cevap geliyor. Sınav yapsam zayıf alacaklarını sanmıyorum.”

Ö11 (Matematik): “Çocukların sordukları sorudan değerlendirebiliyorum. Anlamadıklarını soruyorum. Yeri geldiğinde tek tek soruyorum. Bir daha anlatır mısınız diyorlar. Çocukları tanıyorum. İki senedir derslerine giriyorum. O nedenle kolay oluyor.”

Kategori: Kısmen değerlendirebiliyorum:

Ö2 (Kimya): “Tam olarak değerlendirebiliyoruz diyemem. Konuyu anlatıp soru soruyorum, belli başlı öğrenciler konuşuyor, konuşanlar 3-4 kişi. Bir ölçüt olmalı. MEB bir online sınav yapabilir, böylece kim neyi anlıyor görebiliriz veya sen sınav yapıyorsun birbirlerinden cevap almadıklarından emin olursan ancak değerlendirmiş olursun.”

Ö5 (Fizik): “Bireysel değerlendiriyorum ama herkesinkini değerlendiremiyorum. Dönem bitmek üzere ama hala mikrofonu olmayanlar var. Değerlendirebildiklerim sınıfın yüzde 40’ı 50’si.”

Kategori: Değerlendiremiyorum:

Ö10 (Biyoloji): “Ben anlatıyorum ama karşı tarafı değerlendirirken bu süreçte sıkıntı yaşadım. Her öğrencinin bilgisayar yok ayrıca hastalık süreci de var. Bu anlamda değerlendirmekte zorlanıyorum.”

Ö12 (Matematik): “Değerlendiremiyoruz, bir iki deneme yaptık anlamsız geldi. Çünkü başkası çözebilir gönderdiklerimizi, biz bilemeyiz uzaktan.”

Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitimle İlgili Olumlu ve Olumsuz Görüşleri

Tablo 4. Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitimle İlgili Olumlu ve Olumsuz Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f	
Olumlu yönler	Eğitim-öğretimin gerçekleşmesi	Öğretimin devam etmesi	7	1
		İstekli öğrencilerin öğrenebilmesi	5	3
		Bilgi paylaşımının olması	1	3
	Derste materyal kullanımı	Doküman paylaşımının çok olması	2	3
		Web 2.0 araçlarının kullanılması	1	3
	Zaman tasarrufu	Öğretmene daha çok zaman kalması	1	2
	Öğrenciye daha çok zaman kalması	1	2	
Sağlığın korunmasına yönelik etmenler	Salgın sürecinde okula gidilmemesi		1	1
Olumsuz yönler	İletişim eksikliği	Öğrencileri görememek	4	
		Öğrencilerle birebir temasın olmaması	2	8
		Öğrencilerin birbirlerini görememesi	2	
	Eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar	Öğrencileri güdülemekte zorlanma	2	
		Öğrencinin pasif kalması	2	
		Dönütün az olması	1	7
		Otoritenin sağlanamaması	1	
		Öğrencilerin davranışsal olarak değerlendirilememesi	1	
	Teknolojik sorunlar	Teknolojik alt yapı yetersizliği	6	6
	Sağlığın korunmasına ilişkin riskler	Psikolojik olarak sürecin normal olmaması	2	2

Tablo 4'e göre, öğretmenlerin Covid-19 sürecinde gerçekleştirdikleri acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz yönleri sorulduğunda, öğretmenlerden gelen cevaplara göre olumsuz yönlerin (23) olumlu yönlere (19) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Olumlu yönler şu kategoriler altında toplanmıştır: Eğitim-öğretimin gerçekleşmesi, derste materyal kullanımı, zaman tasarrufu ve sağlığın korunmasına yönelik etmenler. Bunlar arasında öğretmenlerin çoğu pandemi sürecinde eğitim-öğretimin devam etmesi gerektiğini ve istekli öğrencilerin öğrenebilmelerinin teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Öğretmenlerin Covid-19 sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin olumsuz yönlerine ilişkin verdikleri cevaplar; iletişim eksikliği, eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar, teknolojik sorunlar ve sağlığın korunmasına ilişkin riskler altında sınıflandırılmıştır. Bu süreçte öğretmenler en çok iletişim eksikliği (Öğrencileri görememek) ve teknolojik sorunlardan (Teknolojik alt yapı yetersizliği) bahsetmektedirler. Öğretmenlerin acil uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin öğretmenlerin verdikleri bazı cevaplar şöyledir:

Tema: Olumlu ve olumsuz yönler:

Ö7 (Tarih): *"Ben sözel bir ders için çok olumlu buldum. Sadece güdülenmeyle ilgili bir sorun var. Sınıfta öğrenciyi öğretmen güdülerken, burada öğrenciyi göremediğiniz için öğrencinin kendisinin güdülenmesi gerekiyor. Üst düzey olarak, lise ve üniversite için, çok faydalı olacağını düşünüyorum. Bir ilkokul, ortaokul düzeyinde ise bu işin biraz daha yetersiz olacağını düşünüyorum."*

Ö9 (Türk Dili ve Edebiyatı): *"Uzaktan eğitim normalde yararlanılan eğitimin ek parçası olsa olumlu bir durum olur, mesela öğretmen okula gidememiştir, ek dersini burdan yapabilir. Olumsuz olarak, kameraları açık değil öğrencilerin, kamerasını açmasını da isteyemiyoruz. Ama açabilseler onlar daha çok aktif olacaklar. Derse giren her öğrencinin aktif olup olmadığını bilemiyoruz. Sınıfta olsa uyarırdık ama burada böyle bir imkan yok."*

Tema: Olumsuz yönler:

Ö1 (Görsel Sanatlar): *"Bire bir temas olmaması çok üzücü, eğitimin sosyal yanı burada ortaya çıkıyor. Göz teması kurulamadığı için yavan kaldığını düşünüyorum. Yine de istekli öğrenci dönütünü ulaştırıyor. Ama çok olumlu bulmuyorum. Ne için iyi olabilir? Çekingen öğrenci için sadece bilgi paylaşıldığı için mutlu olabilir veya öğrenmek isteyen her türlü öğrenir."*

Ö17 (Müzik): *"Çocuklar kameralarını açmıyorlar, belki yatakta belki TV izliyor. Olumlu yönü olduğunu pek düşünmüyorum. Ama mesela öğrenci istediği zaman istediği kadar doğru bilgiye ulaşabilir. Bu durumda olmasaydık uzaktan eğitim zaten düşünülmezdi, çünkü bu şekilde otoriteyi sağlayamazsınız. Çocuğu görmeniz lazım, çocuk da sizi görecektir ve aynı ortamda arkadaşlarıyla olacak."*

Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo 5. Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar

Tema	Kategori	Kod	f	
Sorun var.	Teknoloji	Öğrencilerin internet erişiminin olmaması	6	13
		İnternet alt yapısındaki sorunlar	3	
		Öğrencilerin mikrofonlarının olmaması	2	
		Öğrencilerin kamera görüntülerinin olmaması	2	
	Öğrenci motivasyonu	Derslere katılmaya isteksiz olmaları	4	5
		Ev ortamlarının gürültülü olması	1	
	Öğretmen motivasyonu	Küçük çocuklu bir öğretmenin evde ders yapmak zorunda olması	1	2
		Öğretmenlere ilişkin sosyal medyada yer alan bazı olumsuz yorumlar	1	
	Eğitim-öğretim	Sınav yapamamak	1	1

Çalışmaya katılan öğretmenlerin Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları sorunlar sorulduğunda, sadece bir öğretmen sorun olmadığı yönünde cevap vermiştir.

Ö16 (Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi): “*Şu ana kadar hiçbir teknik sorunla karşılaşmadım. Dersin başlamasına 5 dk. kala oturumu açıyorum ve bir öğrenciyi sunucu yapıyorum. Öğrencilerle Telegram gruplarıyla da yüz yüze den daha çok etkileşim halindeyiz. Telegramdan konuyu pekiştirici olarak sistematik paylaşımlar yapıyorum. Onun dışında yapabilirsem, online denemeler sonrasında bir yarışma planlıyorum.*”

Diğer öğretmenler ise, bu süreçte bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu sorunlar; teknoloji, öğrenci motivasyonu, öğretmen motivasyonu, eğitim-öğretim kategorileri altında toplanmıştır (Bkz. Tablo 5). Bunlar arasında en çok teknolojik sorunlar (en fazla bazı öğrencilerin internet erişimlerinin olmaması) ile öğrencinin motivasyonu ile ilgili sorunlar (en fazla öğrencilerin derse katılmaya istekli olmamaları) göze çarpmaktadır. Öğrenci görüşlerine örnekler:

Kategori: Teknoloji:

Ö2 (Kimya): “*Karı-koca öğretmense ve öğrenci olan 2 çocuğu varsa, bir sürü bilgisayar lazım. Ayrıca, İzmir’de bile bir odadan diğer odaya internet çekmeyebiliyor. Öğretmenler aynı odada ders anlatıyor.*”

Kategori: Öğrenci motivasyonu:

Ö8 (İngilizce): “*Öğrencilerin uyku düzenleri bozuldu sanırım, bir öğrencime sordum niye derse katılmıyorsun diye, öğretmenim kardeşime yardım ediyorum dedi. Böyle sorunlar da var. bunlar da zamanla aşılır diye düşünüyorum.*”

Kategori: Öğretmen motivasyonu:

Ö18 (Coğrafya): “*Alt yapım olmadığı için mobil internet kullandım ve bu durum ders esnasında bile internette çok fazla kesinti yaşamama neden oldu. Ayrıca, bir küçük çocuk annesi olarak çocuğum ağlarken ders anlatmaya çalıştım veya çocuğumu her an takip edemedim. Bunlar benim motivasyonumu olumsuz etkiledi ...*”

Tablo 6. Acil Uzaktan Eğitimde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Öneriler

Tema	Kategori	Kod	f	
Teknoloji	Teknoloji	Öğrenciye ve öğretmene destek	5	6
	İletişim	Kamera	1	
			2	2

Çalışmaya katılan 12 öğretmenin acil uzaktan eğitim sürecindeki sorunlarla ilgili bir öneride bulunmadıkları tespit edilmiştir. Diğer 6 öğretmenin bu konudaki önerileri ise teknoloji teması ve 2 kategori altında toplanmıştır: Teknoloji ve iletişim (Bkz. Tablo 6).

Kategori: Teknoloji:

Ö2 (Kimya): “*MEB hem öğretmene hem de öğrenciye destekte bulunmalı. İnternet şubeleriyle bu konuda anlaşma sağlanmalı.*”

Kategori: Kamera:

Ö18 (Coğrafya): “*Ders sırasında öğretmenler tarafından öğrencilerin kameraları açtırılabilir, kötü bir niyet yok sonuçta.*”

Ayrıca, öğretmenlere acil uzaktan eğitimle ilgili diğer düşünceleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitimle İlgili Diğer Düşünceleri

Tema	Kategori	Kod	f	
Eğitim-öğretim	Yüz yüze eğitim	Salgın süreci bitince uzaktan eğitim kullanılmamalı.	3	
		Salgın süreci bitince yüz yüze eğitime geçilmeli, uzaktan eğitim gönüllü olmalı	1	4
	Acil uzaktan eğitim	Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim kadar etkilidir.	1	
		Uzaktan eğitim, öğretmenin kendisini geliştirmesine neden oldu.	1	2
	Hibrit eğitim	Uzaktan eğitimle birlikte yüz yüze eğitim olmalıdır.	2	2
	Öğrenciler	İzmir depremi sonrasında öğrenciler derslere odaklanmakta zorlandılar.	2	
		Öğrencilerle online sosyal etkinlikler yapılmalı.	1	4
		Uzaktan eğitimde öğrenci daha fazla güdülenmeli.	1	
	Eğitim-öğretim	EBA'da her bransa ilişkin hazır materyal olmalı.	1	
		Online sınav yapılmalı	1	2
Sosyo-ekonomik faktörler	Fırsat eşitliği sağlanmalı.	1	1	
Memnuniyet	Mutluluk	-	3	3

Çalışmada 3 öğretmen Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitim etkinliklerine ilişkin eklemek istedikleri herhangi bir şey olmadığını ve memnun olduklarını söylerken, diğer öğretmenlerin bu konudaki görüşleri eğitim öğretim ve memnuniyet temaları altında toplanmıştır (Bkz. Tablo 7). Bu temalara ait kategoriler şunlardır: Yüz yüze eğitim, acil uzaktan eğitim, hibrit eğitim, öğrenciler, eğitim-öğretim ve sosyo-ekonomik faktörler. Bunlar içinde öğretmenler en çok yüz yüze eğitimle ilgili olarak salgın sürecinin sona ermesiyle acil uzaktan eğitimin kullanılmaması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenler ise, acil uzaktan eğitimi yüz yüze kadar faydalı bulduklarını vurgulamışlardır. Bazı öğretmenler de ileride hibrit eğitime geçilmelidir demektir. Öğretmenler, acil uzaktan eğitim devam ederken İzmir'de yaşanan deprem nedeniyle öğrencilerin derslere konsantr olmakta oldukça zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Acil uzaktan eğitimde onlara sosyal etkinliklerin yapılması gerektiğini de vurgulamışlardır. Bir öğretmen EBA platformuna her bransa ait hazır materyal yüklenmesini talep ederken, bir öğretmen de sınavların online olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen görüşlerine bazı örnekler:

Kategori: Yüz yüze eğitim:

Ö13 (İngilizce): “Zorunluluktan bu şekilde ders işliyoruz. Sağlığımız için böyle işliyoruz bunun farkındayız. Çocuklar da farkında. Yüz yüze eğitim çok başka.”

Kategori: Hibrit eğitim:

Ö7 (Tarih): “İlk başta uzaktan eğitimi yadırgadık, ama öğrenmek isteyen öğrenci için birçok konuda uzaktan eğitimin yararı var. Yüz yüze eğitim başladıktan sonra da bir dersin okulda, bir dersin evde olmasının yararlı olacağını düşünüyorum.”

Ö17 (Müzik): “... Bu süreçte ben başarının en iyimser şekilde belki yüzde 50 olduğunu, düştüğünü düşünüyorum. Anneyim, kızımdan da biliyorum. Öğretmenin gülüşünü göreceğiz, arkadaşıyla kendini kıyaslayacak, azmi olacak... Ancak zorunlu durumlarda uzaktan eğitim kullanılmalı. Ama dünya nereye gider bilemiyorum, belki de çok sık kullanacağımız bir yöntem olacak.”

Kategori: Öğrenciler:

Ö14 (Rehberlik): “Bu dönemde bir de deprem atlattık. Bence dersleri olumsuz etkiledi. Öğrenciler çok büyük çatışmalar yaşadılar, depremin sonuçları ile başa çıkarken, derslere de katılmaya çalıştılar.”

Kategori: Mutluluk:

Ö10 (Biyoloji): “Uzaktan eğitimde öğretmenin moralinin yüksek olması, öğrenciyi motive etmesi çok önemli. Bu süreçte öğretmenin sesi her eve ulaştı. Ailelerin teşekkür mesajlarını aldım. Bu beni çok mutlu etti. Kendimi de geliştirdim, dijital dünyayla ilgili.”

Ö11 (Matematik): “Ben Teams'i çok beğendim, çünkü EBA'da sınırlı bir ders saati vardı. Memnunum ben, öğrenciler de memnun. Grafik tablet aldıktan sonra sınıfta ya da Teams'te anlatmanın hiç farkı yok.”

Sonuç ve Tartışma

Çalışmada öğretmenlerin Covid-19 sürecinde acil uzaktan eğitim ile ilgili deneyimleri hakkında elde edilen bulgular ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde sunuş yoluyla öğretim yöntemine göre derslerini işledikleri ve derslerde düz anlatım, soru-cevap tekniği, ev ödevi tekniklerini kullandıkları belirlenmiştir. Derslerin öğrencilere WhatsApp, EBA ve Teams aracılığıyla anlatıldığı gözlenmiştir. Öğretmenlerin ders materyali olarak; ders kitabı, sunum, görsel, video, Word, pdf, belge, dijital tepegöz, EBA içerikleri, Web 2.0 araçları kullandıkları tespit

edilmiştir. Acil uzaktan eğitim etkinliklerinde paylaşılan içerikler incelendiğinde; çeşitli konu anlatım sunuları, testler ve videolar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin Telegram'ı kullandıkları, Google formlar ve çeşitli web sitelerinden bu süreçte faydalandıkları ve böylece teknolojiyi derslerine entegre ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada; öğretmenlerden 12'sinin derslerde paylaştıkları içerikleri yeterli buldukları, 6'sının EBA'da sınırlı sayıda test ve etkinlik bulunması ve bunların bilişsel olarak üst düzey olmaması gibi nedenlerle içerikleri yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada özellikle görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi gibi alanlarda EBA içeriklerinin zenginleştirilmesinin, İngilizce gibi yabancı dillerde ise EBA Akademik benzeri bir platformla üst düzey ve her tür etkinliği içeren bir öğrenme ortamının oluşturulmasının önemi açığa çıkmış, tüm branşlarda EBA'daki test sayısının artırılmasının gerekliliği belirlenmiştir. Kısaca, öğretmenler farklı araçlarla ve öğrencilere ulaşabilecekleri çevrimiçi pek çok ortamı kullanarak acil uzaktan eğitim sürecinde derslerini gerçekleştirmişlerdir. Bu sonuçlar, Bakioğlu ve Çevik (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020) çalışmasında; öğretmenlerin derslerde soru-cevap ve düz anlatım tekniklerini kullandıkları, dokümanları (slayt, deneme, kitap vb.), web uygulamalarını, EBA'yı ve videoları öğrenme materyali olarak kullandıkları rapor edilmiştir.

Tartuk ve Turan (2023) sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunun EBA dijital eğitim platformunu daha çok ölçme değerlendirme, pekiştirme, tekrar ve dersi monotonluktan çıkarma amacıyla kullandıkları gözlemlenmiştir. Öğretmenler her ne kadar Covid-19 salgınından önce EBA'daki içeriklerin yetersiz olduğunu, ancak salgın döneminde EBA'nın uzaktan eğitim aracı olarak kullanılmasyla içerik eksikliğinin hızla giderildiğini belirtirler de EBA ile ilgili şu sorunlara dikkat çekmişlerdir: EBA'da yetersiz altyapı, bağlantı sorunları ve internet erişim kısıtlamaları gibi sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca, öğretmenler EBA'da puan toplama amaçlı içerik yüklemesinin niteliksiz içerik, gereksiz içerik yoğunluğu ve arayüzün karışık olması gibi sorunlara neden olduğunu da belirtmişlerdir.

Öğretmenlere acil uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme konusunda neler yaptıkları sorulduğunda, öğretmenlerin 6'sının öğrencileri değerlendirebildiklerini, 9'unun kısmen değerlendirme yaptıklarını ve 3'ünün ise öğrencileri değerlendiremediklerini söyledikleri görülmektedir. Öğrencileri değerlendiren öğretmenlerin bunu soru-cevap, ödev ve Google formlar ile yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencileri değerlendiremediklerini söyleyen öğretmenler ise, dönüt alamadıklarını veya öğrencinin soruyu kendisinin cevaplayıp cevaplamadığından emin olmadıklarını belirtmişlerdir. Paydar ve Doğan (2019) tarafından yapılan "öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri" isimli çalışmada; bazı öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde yapılan sınavları güvenilmez buldukları rapor edilmektedir. Ayrıca, ABD ve Romanya'daki bazı üniversitelerdeki öğrencilerle yapılan bir çalışma (Ives & Cazan, 2024) Covid-19 salgını sürecinde çevrimiçi eğitimle birlikte sınavlarda kopya çekme oranının arttığı, intihal ve ödevlerde kopya çekmenin de artmış olabileceği sonuçları üzerinde durmaktadır.

Öğretmenlere acil uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri sorulduğunda; olumsuz yönlerinin olumlu yönlerden biraz daha fazla olduğu gözlenmiştir. Acil uzaktan eğitimin olumlu yönleri; eğitim-öğretimin gerçekleşmesi, derste materyal kullanımı, zaman tasarrufu ve sağlığın korunmasına yönelik etmenler olarak kategorileştirilmiştir. Bu sonuçlar, zaman tasarrufu, eğitim-öğretimin gerçekleşmesi, zengin ders içerikleri yönüyle Demir ve Kale (2020)'nin yaptığı araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Mevcut çalışmada acil uzaktan eğitimin olumsuz yönleri ise iletişim eksikliği, eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar, teknolojik sorunlar ve sağlığın korunmasına ilişkin riskler altında gruplandırılmıştır. Teknolojik sorunlar, eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar, sosyalleşme eksikliği ile ilgili sonuçlar, Özarslan vd. (2007) tarafından yapılan çalışmayla tutarlılık göstermektedir. Benzer olarak, Paydar ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada da 5 öğretmen adayı uzaktan eğitimde alt yapı yetersizliği konusuna dikkat çekmektedir.

Çalışmada öğretmenler; acil uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunların daha çok teknolojik sorunlar, öğrenci ve öğretmen motivasyonu ile ilgili sorunlar, eğitim-öğretimle ilgili sorunlar olduğunu vurgulamışlardır. Aydın vd. (2021), Demir ve Kale (2020), İnce vd. (2021), Kazu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrencilerin uzaktan eğitime erişimde yaşadığı sorunların bazılarının teknolojik yetersizlik ve öğrenci motivasyonu olarak rapor edilmesi mevcut çalışmayla benzerlik göstermektedir. Diğer bir çalışmada da (Aksoy, Bozkurt, & Kurşun, 2021) yükseköğretim öğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitimle ilgili olarak uzaktan eğitimin hem zaman ve mekandan bağımsız olarak öğrenme için esneklik sağlarken hem de etkileşim ve etkili olma açısından öğretimde yeterli olmayacağını belirtmektedirler. Karabacak ve Aktaş (2024) çalışmalarında; EBA aracılığıyla İngilizce dersinde yapılan uzaktan eğitimde internet sorunları, teknolojik yetersizlikler ve öğrenci motivasyonlarının düşüklüğü sorunlarından bahsetmektedir.

Çalışmada; öğretmenlerin bir kısmı yüz yüze eğitimi savunurken, bir kısmı ise acil uzaktan eğitim ve hibrit eğitimin faydalı olabileceğini savunmaktadır. Çalışmanın dikkat çekici sonuçlarından birisi de küresel salgın

sürecinde İzmir’de meydana gelen deprem sonucunda, öğretmenlerden bazıları öğrencilerinin deprem sonrası derslerde uyum problemi yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Mevcut çalışmada; 12 öğretmen bu süreçte karşılaşılan sorunlara ilişkin herhangi bir çözüm önerisinde bulunmazken, 6 öğretmen bu konuda bir ya da birden fazla çözüm önerisi sunmuştur. Bu öneriler, teknoloji ve iletişim konularıyla ilgilidir. Özarslan vd. (2007), Ad (2020), Demir ve Kale (2020) de çalışmalarında teknolojik alt yapı yetersizliğinin giderilmesine ilişkin bazı çözüm önerilerini sunmuşlardır. Ayrıca, mevcut çalışmada 2 öğretmen öğrencilerin dersi dinleyip dinlemediklerinin kontrolünün sağlanması için öğrencilerin kameralarının açılmasını önermişlerdir. Çalışmada elde edilen ilginç önerilerden biri ise şöyledir: “Öğrencilerle online sosyal etkinlikler yapılmalıdır.” Bu süreçte sosyal etkinliklerden uzak kalan öğrencilere acil uzaktan da olsa farklı etkinlikler düzenlenerek onların sosyalleşmesi sağlanmalıdır. Kısaca, öğrencilerle sosyal etkinlik yapılması ve öğrencilerin motive edilmesi gibi unsurlar öğretmenler tarafından acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerini azaltıcı etkenler olarak vurgulanmaktadır. Bu onların ayrıca, ruh sağlığı açısından da önemlidir.

Bir öğretmen EBA’da branşlara özel materyallerin olması gerektiği üzerinde durmuştur. EBA’daki platform içeriklerinin zenginleştirilmesinin ve yabancı diller için de okuduğu anlama, konuşma, dinleme konuşma gibi farklı etkinlikleri içeren ayrı bir platform kurulmasının, öğrenci ve öğretmenlere fayda sağlayabileceği açığa çıkmıştır. Benzer olarak, Türker ve Dünder (2020) de çalışmalarında lise öğretmenlerinin EBA içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Yine bir öğretmen MEB tarafından online sınav yapılması gerektiği ve bir öğretmen de sosyo-ekonomik faktörler açısından öğrencilere fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiği ile ilgili önerilerde bulunmuştur. Acil uzaktan eğitime herkesin erişebilmesi için teknolojik alt yapının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bunun için öğrencilere bilgisayar-tablet dağıtımının devamının, bununla birlikte öğrenci ve öğretmene ücretsiz internet erişimi sağlanmasının önemi büyüktür. MEB tarafından öğrencilere okullarının düzenleyeceği çevrimiçi sınavlara girme olanağının sunulması ile ilgili düzenlemelerin yapılması da çalışmada önerilmektedir.

Meksika’da ilköğretim düzeyindeki öğrencilerle yapılan bir çalışmada (Alasino vd., 2024) Covid-19 salgınıyla ilgili okulların kapanması sırasında ve sonrasında büyük öğrenme kayıplarının ve kısmi iyileşmelerin olduğu rapor edilmiştir. Yine Karabacak ve Aktaş (2024) çalışmalarında salgın sürecinde EBA aracılığıyla gerçekleştirilen İngilizce öğretiminin niteliği konusunda şu sonuçlara ulaşmıştır: Öğrencilerin derslere katılımı yetersizdir ve akademik başarıları düşüktür. Öğrencilerin İngilizce dil becerilerinden dinleme ve okuma becerileri gelişirken, yazma ve konuşma becerilerinin ise gelişmediği gözlenmiştir. Ancak mevcut çalışmada öğrenme kayıpları üzerine bir bulguya rastlanmamıştır ve bununla ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Çalışmada son olarak, öğretmenlere hizmet içi seminer dönemlerinde sunulan sosyo-kültürel etkinliklerin ve benzeri faaliyetlerin salgın sürecinde kaygı ve motivasyon eksikliği gibi sorunlar yaşayan öğrenciler için de düzenlenmesi ve böylece öğrencilerin acil uzaktan eğitim sürecinde sosyalleşmesine fırsat tanınması tavsiye edilmektedir. Ayrıca, Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin öğrenci ve velilerin görüşlerinin alındığı başka araştırmalar yapılmasının da faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar çalışma için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmişlerdir.

Kaynakça/References

- Acar, N., Acar, B. & Özkan, H. (2021). Pandemi döneminde öğretmenlerin teknolojiye kabulleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Journal of European Education*, 11(1), 13-30.
- Ad, N. K. (2020). Fizik öğretmen adaylarının uzaktan eğitime dair görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 2(2), 78-90.
- Aksoy, D. A., Bozkurt, A. ve Kurşun, E. (2021). Yükseköğretim öğrencilerinin koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algıları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 5(3), 285-308. <http://doi.org/10.34056/aujef.900375>

- Alasino, E., Ramírez, M. J., Romero, M., Schady, N. & Uribe, D. (2024). Learning losses during the COVID-19 pandemic: Evidence from Mexico. *Economics of Education Review*, 98, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2023.102492>
- Aydın, M., Atabay, M. ve Aydın, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecindeki uzaktan öğreticilerin yeterlilik durumlarının belirlenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 94-126. <https://doi.org/10.51948/auad.910592>
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://www.researchgate.net/publication/343987702>
- Bakırcı, H., Doğdu, N. ve Artun, H. (2021). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve sorunlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640-658. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.909184>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L. & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236-264. <https://doi.org/10.1177/0011000006287390>
- Cropley, A. J. (2002). *Qualitative research methods: An introduction for students of psychology and education*. Zinatne.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Demir, S. & Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Faridah, L., Ekawardhani, S., Wiraswati, H. L., Fauziah, N., Aviani, J. K., Robyansyah & Ramadan, D. B. (2021). Experiences and challenges of distance learning during Covid-19 pandemic from educators' point of view: A review. *Education Quarterly Reviews*, 4(3), 468-483. <http://doi.org/10.31014/aior.1993.04.03.354>
- Ives, B. & Cazan, A. M. (2024). Did the covid-19 pandemic lead to an increase in academic misconduct in higher education?. *Higher Education*, 87, 111-129. <https://doi.org/10.1007/s10734-023-00996-z>
- İnce, Z., Şahin, V. ve Yentür, M. (2021). Coğrafya öğretmenlerinin covid-19 sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri: İstanbul örneği. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(8), 707-729. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.794>
- Karabacak, Ş. & Aktaş, B. Ç. (2024). Pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) aracılığıyla gerçekleştirilen İngilizce öğretiminin niteliği: Öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri (Erzurum ili örneği). *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 8(1), 28-64. <https://doi.org/10.34056/aujef.1306567>
- Kazu, İ. Y., Bahçeci, F. ve Yalçın, C. K. (2021). Öğretmenlerin koronavirüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 701-715.
- Koçoğlu, E. & Tekdal, D. (2020). Analysis of distance education activities conducted during Covid-19 pandemic. *Educational Research and Reviews*, 15(9), 536-543. <https://doi.org/10.5897/ERR2020.4033>

- Li, M. & Yu, Z. (2022). Teachers' satisfaction, role, and digital literacy during the covid-19 pandemic. *Sustainability*, 14(3), 1121.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- OECD (2020). *A framework to guide an education response to the covid-19 pandemic of 2020*. Paris: OECD Publishing. Access: https://globaled.gse.harvard.edu/files/geii/files/framework_guide_v2.pdf
- Özarslan, M., Kubat, B., & Bay, Ö. F. (2007). *Uzaktan eğitim için entegre ofis dersi'nin web tabanlı içeriğinin geliştirilmesi ve üretilmesi*. Erişim: <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/100.pdf>
- Paydar, S. ve Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 1(2), 154-162.
- Pregowska, A., Masztalerz, K., Garlińska, M. & Osial, M. (2021). A worldwide journey through distance education-from the post office to virtual, augmented and mixed realities, and education during the covid-19 pandemic. *Education Sciences*, 11(3), 118. <https://doi.org/10.3390/educsci11030118>
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2020). Erişim: <http://covid19.meb.gov.tr/assets/files/02-rapor-yayin-bilgilendirme/04-raporlar/01.pdf>
- Sağlık Bakanlığı. (2020). *Covid-19 (SARS-COV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması*. Erişim: <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerpidemiyolojivetanipdf.pdf>
- Tartuk, M. ve Turan, İ. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA dijital eğitim platformu'nun öğretimde kullanımına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 933-958. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2023.-1213850>
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2020). Erişim: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/117021/cumhurbaskanligi-sozcusukalin-korona-virus-le-mucadele-surecini-el-birligiyle-rehavete-ve-panige-kapilmadan-atlamakabiliyetine-sahibiz->
- TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi). (2020). *Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu*. Erişim: <http://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/raporlar/Covid-19%20Raporu-revize.pdf>
- Türker, A. ve Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.738702>
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). (2020). Access: https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf
- WHO (World Health Organization) (2020). *Coronavirus disease (COVID-19) Situation Report-70*. Access: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>